

EWA KRAUZE-MICHALSKA

Park pałacowy w Żarach

The palace park in Żary

Szkoła Podstawowa nr 1 im. Fryderyka Chopina
ul. Szymanowskiego 8, 68-200 Żary, Polska

F. Chopin's Primary School No. 1,
8 Szymanowski str, 68-200 Żary, Poland
e-mail: ewakm@vp.pl

Key words: old trees, nature monument, Żary, Poland

Received: 31 August 2006, Accepted: 3 October 2006

W północno-zachodniej części Żar znajduje się zespół zamkowo-pałacowy. W skład tej rezydencji wchodzi monumentalny pałac Promnitzów, zamek Dewinów-Bibersteinów, ogród pałacowy, maneż, pałac letni, zwany pałacem zabaw, pałac myśliwski i park krajo-brazowy z barokową altaną (Majchrzak 1995).

W parku pałacowym o powierzchni 1ha rośnie ponad 300 drzew. Pierwotnie teren ten należał do zamku Dewinów-Bibersteinów, a obecnie jest, jako park miejski, enklawą zieleni w Żarach (Jaworski 1993). Park pałacowy leży u wylotu głównej arterii miasta w kierunku Zielonej Góry, ograniczony czterema ulicami: od północy ulicą Zielonogórką, od południa cmentarzem żołnierzy radzieckich i ulicą Domańskiego, od północnego zachodu – ulicą Skarbową, a od strony południowo-wschodniej – Aleją Jana Pawła II. Park składa się z dwóch części, oddzielonych od siebie długą aleją – ulicą Poznańską, u wylotu której znajduje się Brama Błękitna, dawna brama wjazdowa do pałacu Promnitzów i zamku Dewinów-Bibersteinów.

Po lewej stronie ulicy Poznańskiej rosną dwa szpalery kolumnowych dębów (*Quercus robur* L. 'Fastigiata'). Najpotężniejszy w parku dąb szypułkowy ma na wysokości 130 cm średnicę pnia (pierśnicę) równą 92 cm, a jego wiek szacuje się na 164 lata. Przy Alei Jana Pawła II rosną dwie wierzby płaczące (*Salix ×sepulcralis* Simonk. 'Chrysocoma'), o pierśnicach 174 cm (wiek drzewa – 160 lat) oraz 107 cm (wiek – 101 lat). Obok, w równie wilgotnym miejscu, opodal zakrytej betonowymi płytami rzeczki Żarki, rosną dwie wierzby białe (*Salix alba* L.) o pierśnicach 91 cm i 78 cm, i wieku – odpowiednio – 100 i 85 lat.

Z prawej strony alei rośnie *Populus nigra* L. 'Italica'. Obwód jej pnia wynosi 483 cm, a wiek szacuje się na 168 lat. Rosną tu także *Aesculus hippocastanum* L., *Acer pseudoplatanus* L., *Pinus nigra* L. Drzewa te rosną na niewielkim wzniesieniu, na którym

znajdują się ruiny dawnej murowanej altany, stanowiącej punkt widokowy. Przy ulicy Poznańskiej, w drugiej części parku pałacowego, rośnie interesujący starodrzew: daglezja zielona (*Pseudotsuga menziesii* (Mirb.) Franco), topola biała (*Populus alba* L.), buk pospolity odmiany strzępolistej (*Fagus sylvatica* L. 'Asplenifolia') i czerwonolistej (*Fagus sylvatica* L. 'Purpurea', o obwodzie 242 cm i rozwidlonym u nasadzie pniu, w wieku około 100 lat), wiekowy dąb szypułkowy (*Quercus robur* L.) o pierśnicy 132 cm, w wieku około 200 lat (Tab. 1). W głębi parku znajdują się kolejne stare drzewa: trzy osobniki *Quercus robur* L. o pierśnicach – 119, 125 i 129 cm (mają około 200 lat). W północnej części parku rośnie jarząb szwedzki (*Sorbus intermedia* L.), dendrologiczny rarytas – jesion wąskolistny (*Fraxinus angustifolia* Vahl) o obwodzie pnia 235 cm, jesion pensylwański (*Fraxinus pennsylvanica* Marshall) o pierśnicy 54 cm, pięć silnie rozgałęzionych krzewów cisa pospolitego (*Taxus baccata* L.). Jeden z cisów liczy około 150 lat i ma pień o obwodzie 120 cm. Obok rośnie jeden cyprysik groszkowy (*Chamaecyparis pisifera* Endl.). W tej części parku znajdziemy również wiązy szypułkowe (*Ulmus laevis* Pall.), jesiony wyniosłe (*Fraxinus excelsior* L.), graby pospolite (*Carpinus betulus* L.), klon jesionolistny (*Acer negundo* L.), klony pospolite (*Acer platanoides* L.), topole białe (*Populus alba* L.), kasztanowce pospolite (*Aesculus hippocastanum* L.) oraz sosnę wejmutkę (*Pinus strobus* L.). Na skraju parku od strony południowej rosną dwa drzewa jest *Catalpa bignonioides* Walter, o obwodach pni 141 i 192 cm (mają odpowiednio 68 i 93 lata). W bocznej części parku przylegającej do ogrodzenia szpitala rosną jawory (*Acer pseudoplatanus* L.), o pierśnicach 61, 64 i 73 cm. W warstwie krzewów w kilku miejscach – śnieguliczki białe (*Symphoricarpos albus* (L.) S. F. Blade) i bez czarny (*Sambucus nigra* L.).

Tabela 1 – Table 1
Okazałe i stare drzewa w parku pałacowym
Large and old trees in the palace park

Lp. No.	gatunek/odmiana species/cultivar	wysokość [m] height [m]	pierśnica [cm] dbh [cm]	wiek [lata] age [years]
1.	<i>Quercus robur</i> L. 'Fastigiata'	30	92	164
2.	<i>Quercus robur</i> L.	30	132	200
3.	<i>Quercus palustris</i> Muenchh.	30	92	90
4.	<i>Populus nigra</i> L.	35	154	168
5.	<i>Fagus sylvatica</i> L. 'Purpurea'	30	77	100
6.	<i>Fagus sylvatica</i> L. 'Asplenifolia'	30	90	115
7.	<i>Taxus baccata</i> L.	6	38	146
8.	<i>Salix alba</i> L.	30	91	100
9.	<i>Salix ×sepulcralis</i> Simonk.	30	174	160

Okazy następujących gatunków i odmian drzew parku pałacowego w Żarach – *Salix ×sepulcralis* Simonk. 'Chrysocoma', *Fagus sylvatica* L. 'Purpurea', *Fagus sylvatica* L. 'Asplenifolia', *Quercus robur* L., *Carpinus betulus* L., *Populus nigra* L., ze względu na ich rozmiary wymagają ochrony i należy rozpocząć procedurę uznania ich za pomniki przyrody.

Literatura

JAWORSKI T., 1993. Żary w dziejach pogranicza śląsko-łużyckiego. Zarząd Miasta Żary, Żary.

MAJCHRZAK J. P., 1995. Terra Sarove – Ziemia Żarska – Czas i Ludzie. Miejska Biblioteka Publiczna, Żary.